

تور کیده مسائل اقتصادی ایکی صورتله حل و تسویه اولونا -  
بیلیر. حکومت عثمانيه با عملکاتک انکشاف اقتصادیسی تامیله اوروپا  
تجار و متشیرلرینک الهه بر اقریه یا خود مملکتک حیات اقتصادیسی  
ایکی یکنی اساسلرله اصلاح اتمک مسئلهسی بالذات الهه آلدیر.

حاضرہ سی تدقیق و تحلیل اولتورسہ تدابیر آتیہہ لزوم کورونور:

۱ - اعتبارک تحت انتظامہ آلمانی. ہر شیدن اول اعتبار زراعینک درجہ کالہ ایصالی لازم کلیر.

۲ - مراہجہ جیغلک اوکئی آلق ایچون قوانین مخصوصہ وضع ایڈلیدر.

۳ - طرق خصوصہ نک انشاسنہ لزومی درجہ سندہ اہمیت وریلمیدر.

۴ - مملکتدہ موجود ایشجیلرہ [Main d'œuvre] و بعض منطقہ لردہ موجود وسائط غدائیہ کورہ ذی قیمت نساناک (مثلاً پاموق) زراعتہ وسعت وریلمیدر.

۵ - مملکتک نقاط مختلفہ سندہ زراعت نمونہ جیفلکلری و تجربہ استاسونلری انشا و تأسیس ایڈلیدر.

۶ - مناسب برلردہ احوال اقلیمہ و میاہیہ ایچون رصدخا نملر انشا و تأسیس اولونمالیدر.

۷ - صنایع زراعیہ و باخصوص موادغدائیہ و شکرایاہدری، کیرہمید و بالخاصہ صنایع نسجیہ بوسک کومروک تعرفہلری ایلہ حمایہ ایڈلیدر.

۸ - زراعتک محصولاتی ک موافق شرائطلہ صائمائی تسہیل ایتمک اوزرہ بازار برلری تأسیسی کی تدابیر اخخاڈ اولنالیدر.

۹ - نفوسک تزايدیتہ مداراولاجق تدابیرہ توسل اولنالیدر.

۱۰ - اصول مسکوکات صاغلام اساسلرہ ربط ایڈلیدر.

۱۱ - تصرف اراضی تشکیلات و تقسیماسندہ و تکالیفک تحصیل وجایقندہ اصلاحات لازمہ اجرا اولنالیدر.

توریکہ نک اقتصاداً کوتلوب بوسکلمہ سی الک زیادہ بو اون بر وظیفہ نک حسن ابقاسہ متوققدہ. هیچ براختی تجار بووظائفی ایضا ایدہ من وایتمکدہ آرزو ایتمز. بونلر یالکیزکنج توریکہ یہ ترتب ایدن وظائفدن عبارتدر. بو وظیفہلر ایفا اولتورسہ اجنی تجار توریکہ ایچون مضر اولماز؛ بالعکس باشقہ مملکتلردہ کورولدیکی وجہ ایلہ نافع اولور و توریکہ دہ ثروت عمومیسہ نک چوغلاماسنہ خدمت ایدر.

شو قدرکہ بو وظائفی بیلیمک و آکلامقلہ ایش بیتمز. فی الواقع بو وظائفی تعریف ایتمکہ حل و تسویسہ دوعزو بر آدیم آتیلش اولور. آرتق اوندن صوکرہ ایکنجی برمسئلہ قالیر. اودہ بو مختلف وظیفہلرک صورت حل و تسویہ سی بولتی. بزورادہ بو مسئلہ نک اساسی ایلہ اشتغال اید جکز. بونک قترعاتی تعیین توریکہ دہ بونکہ اشتغال ایدہ جک متخصصلرہ عائد برمسئلہدر. بو خصوصہ دہ توران و مصردہ متعدد تجربہلر کورولمشدر. توریکہ بو مسائلک تسویہ سنہ وسائط کافیہ ایلہ کیریشمک اقتدارندہ بولدیغدن بو تجربہ.

لری تکرارہ میدان ویرمہ ملی. بز بو خصوصہ یالکیز بر نقطہ اوزرینہ نظر دقتی جلب ایتمک ایسترز. بو قاربدہ تعداد اولسان وظائف جملہ سی بردن و یاخود کاشی کوزل بر صورتدہ منفرداً تطبیق اولنالمالی. دیگر ممالک شرقیہ تاریخ اقتصادیسندن آکلا یورزکہ بو خصوصہ ذہول اولنمائی اویلہ فنا تیجہلرہ میدان ویررکہ مملکتی اقتصادی افلاسہ قدر سوروکلر. باشقہ برلردہ یابیلان تجربہلر بزہ صورت قطعیدہ اثبات ایدیورکہ توریکہ ایشہ باشلامہ دن اول سنلر جہ و دہا دوعز، سی نیجہ نیجہ اون سنلرہ منقسم قطعی و غیر متحول بر سیستم تبیین و نہایتہ قدر اوسیمت دارسندہ ایشہ دوام ایتملیدر. بوسیمتک ممالک شرقیہ نہ صورتہ تعیین اولنمائی لازم کلہ جکی بزہ ینہ باشقہ برلردہ کورولن تجربہلر کوستریز. ہر نہ قدر ایشک مفرداتی متخصصلرہ عابد برمسئلہ ایشہ عمومی سیستمک تعیین علمک وظیفہ سیدر. معین برسیستمک فقدانی نہ قدر مضر اولایلہ جکی و یاخود باشقہ برلردہ نہ قدر مضر اولدیغی ارانہ و اثبات ایچون بعض مثاللر کوسترہ جکز. مثلاً اصلاحات اقتصادیہ تصرف اراضی و تحصیل تکالیف اصلاحاتیہ باشلانیرسہ کویلی ممالک اجنبیہ دن کان طلبک تشوئیلہ استحصالاتی چوغالتیر و اییشدیریر. فقط بو مقصدہ وصول ایچون فضلہ سرمایہ یہ محتاج اولدیغی و اعتبار زراعی ایشہ اوکا کورہ انکشاف ایندیکی ایچون یامراہجہ جیہ و یاخود آوانس ایچون کوچوک، متوسط تجارلرہ مراہمت ایدر. تجربہ ایلہ ثابت درکہ بو بوج کیتدکہ چوغالیر و پک جابوق کویلی ضرورتہ دوجار اولور. نہایت زراعت ہوس و رغبتی غائب ایدر و بوضو رتہ زراعت ترقی ایدہ جکنہ ندی ایدر. ایش بو درجہ یہ کلدکن صوکرہ اعتبار زراعی تحت انتظامہ آتسہ بیلہ کویلونک مراہجہ جیلرک اسارتندن قورتولما سی پک مشکل اولور. او حالہ دیمک اولورکہ تصرف اراضی و تحصیل تکالیف اصلاحاتی اعتبار زراعینک تنظیمدن اول یایلمامالیدر. حتی دیہ بیلر زکہ بو اصلاحاتہ عینی زماندہ باشلانسہ بیلہ فائدہ کورولمز. چونکہ اعتبار زراعینک تنظیمی اوتہ کی اصلاحاتدن دہا بطی بر صورتدہ تطبیق اولونا بیلیر.

بو خصوصہ ایکنجی بر مثال دہا وار. زراعتہ بردن بزہ بویوک وسعت ویریلیر و عینی زماندہ حیوانی ہر طرفہ وقت و زمانیہ پیشدیرہ جک طرق مواصلہ انشا اولنمازسہ حرب زمانسندہ بویوک بر حفظ ظہور ایدہ. چونکہ شرائط مساعدا اوزررسہ کویلی حیوانات زراعتی ترک و دہا زیادہ منفعت تأمین ایدن پاموق کی قیمتی نساناک زراعتیہ اشتغال ایدر و بولندینی منطقہ داخلندہ اہالینک اتفاق و اعاشسہ مدار اولاجق مقدار کافی حیوانات موجود اولوب اولمادیغہ دقت ایتمز. بو خصوصہ دہ توران و مصر

دہشتی مثالر تشکیل ایدر. از جملہ توراندہ احوال اقلیمہ طولاً۔  
یسیلہ ال زیادہ حیوای زربانہ مخصوص اولمای لازم کان منطقہ  
لردہ بولارک انشائی اہمال اولونخت و نتیجہدہ اورلاردہ قحطلر  
بر برنی ولی و تعقیب ایتمشد۔ تورکیہدہ طبعی حیوای  
زراعتہ مخصوص اولان برچوق لرلر وارد۔ باشقہ لرلردہ زراعت  
زیادہ سیلہ انکشاف اچمہدن اول آنجق بو لرری لزومی درجہسندہ  
ایشتمک لازم کلیر۔

اوجنچی بر مثال دہا ویرہ جکز۔ تورکیہدہ زراعت نہ قدر  
یوکسہ لیرسہ یوکسہ لیں حایہجی کومروک رسلری سایہسندہ بعض  
شعبات صنایع وبالخاصہ صنایع نسجیہ ایرلی کوتورولنرسہ مؤثر  
اولاماز۔ چونکہ محصولات زراعتک مقابلی اولارق خارجدن  
کلہ جک مبلغ ینہ خارجدن جلب ایدیلہ جک معمولات صنایعہ  
مقابلی اولارق ممالک انجیبہ کیدہ جکدر۔ بودہ بالتجربہ ثابت  
اولان بر حقیقتدر۔ بر زراعت ایرادی نہ قدر چوغالیرسہ  
احتیاجلری او نسبتہ تزیاید ایدر و طولایسیلہ ممالک انجیبہ  
کیدن پارہلر کیتدجک زیادہ لشر و نتیجہدہ محصولات زراعتک  
تزیایدنہ رغماً حقیق بر تورک سرمایہ سی پیدا اولماز و حتی نتیجہ  
اعتباریلہ زراعت ییلہ لرزلہ اوغرار۔

بونلر کی دہا بر چوق مثاللر اداہ ایدہ ییلیرز۔ بونلر ایلہ  
اثبات ایتک ایستوروزکہ تورکیہ اصلاحات اقتصادیسی وقت  
و زمانیلہ واسع، شمولی بر سیستہ دائرہسندہ تطبیق وبالجملہ  
اصلاحات تشبیلری بوسیستہ توفیق ایتزسہ غایت تہلکلی بر حالہ  
معروض قالیر۔ تورکیہ کلیشی کوزل اصلاحاتہ تشبث ایلہ ایجاب  
حال و مصلحتہ و کونک احتیاجلرینہ کوردہ حرکت ایدرسہ ال  
بویوک مشکلاتہ معروض قالاچقدرد۔ تورکیہ اونوتمامالی کہ کندسنتک  
محتاج اولدینی و بوندن بویلہ غایہ اتخاڈ ایدہ جکی تکامل اقتصادی  
ملل سائرہ زردنہ آنجق عصرلرچہ مدت ظرفندہ وجود پذیر  
اولایلمشد۔ حالوکہ تورکیہ بوتکاملی نسبتاً بک قیصہ بر مدت  
ظرفندہ ایفا ایتک مجبوریتندرد۔

بو سیستک نقاط اساسیہ سنہ کلنجہ بالطبع موجود اولان  
مؤسسہ لک دفعہ حاجت یوق؛ آنجق بونلرک تنسیق و اصلاحی  
کافیدر۔ بو نقاط اساسیہ حقندہ یالکز شو قدرنی سوبیلہ ییلیرزکہ  
کومروک و مسکوکات مسائلک حل و تسویمشدن صوکرہ برنجی  
یایلاجق ایش کوچوک اعتباری وبالخاصہ کوچوک اعتبار زراعتی  
تحت انتظامہ آلمقدن عبارتدر۔ اصلاحات سائرہ آنجق بوکا مر۔  
بوتدر۔ بو اعتبار اصلاحاتسک بوتون تورکیہدہ بردن اجرایی  
قابل دکلہ شیمیدلک یالکز ال مہم ولایتلردہ تطبیقہ باشلاناییلیر۔  
بوکونکی اصول تکالیفک شیمیدلک ابقائی ایجاب ایدرسہ ملتزم  
معرفیلہ تطبیق اولتان اصول جباتندہ بعض تعدیلات اجرا اولو۔

نابیلر۔ اساس اعتباریلہ بو وظیفہک ابقائی آنجق کویلردہ  
قوتورایتفیلرک تشکیل و تأسیسیلہ قابل اولوب اراضی و اسلاک  
باقملری معرفیلہ یایلاجق برشی دکلدرد۔ اعتبار زراعتک تقویہ سی  
وایلریلہ تسلیمی نہ قدر مطلوب ایسہ اودورہ اصلاحیہ ظرفندہ عالم  
تجارتہ بویوک سرمایہ ل دوکجک اولان باسہ لک فعالیتہ سد  
جکلمسیدہ اودرجہ نافع در۔ چونکہ عالم تجارتک زمانندن اول  
اجنبی پارہسنہ مستغرق ایدلسی احوال اقتصادیہ بویوک ضرر ایراث  
ایدرد۔ عینی زماندہ کویلرک اخراجاتہ مخصوص محصولاتسک  
اصول مبالغہسندہ و مملکتک احوال اقلیمہ و مبالغہسی تدقیق  
خصوصندہدہ یکی تشکیلاتہ احتیاج وار۔ مهاجرلرک مناسب محللرہ  
توزیع و اسکانندہ بر قاعدہ سالمہ و منتظمہ وضع ایتک لازم کلیر۔  
بوکی اصلاحات (دورہ احضاریہ) تشکیل ایدرد۔ اوندن صوکرہ  
دہا ایرلی کیدہ لک بویوک نمونہ چیفتلکری وجودہ کتیرملی۔  
موجود چیفتلکراصلاح اولوناییلہ جکی کیکی نمونہ چیفتلکری دہ  
تأسیس اولوناییلیر۔ بالاخرہ کومروک اصول حایہسی دہا کوتلی  
ودہا حایہجی اساسلرہ استاد ایتدیرملی۔ عینی زماندہ مهاجرلرک  
اسکانی ایچون بویوک حیوای چیفتلکری تأسیس اولونارق بونک  
تقلی تسہیل ایچون خصوصی بوللر یایلمالی۔ قانون اراضیتک  
تعدیل ایچون تدقیقاتہ کیرشمک لازم اولدینی کی مراجعہک دفع  
ورفی ایچون شدتلی بر قانون مخصوص وضع ایتلی۔ بوقانون ایلہ  
برابر کوچوک اعتبار زراعتی یکی اساسلر اوردیرنہ قورمالی و عینی  
زماندہ ملتزم معرفیلہ تکالیفک جباتی خصوصندہ اصلاحاتہ  
کیریشملی۔

یالکز حاضرلایچی اولان بویاکی دورہی آتلا دقدن صوکرہ  
قطعی اولان اوجنچی دورہ کیردرز۔ ارتق اوجنچی دورہدہ قانون  
و تصرف اراضی بوسوتون اصلاح اولنالی؛ طرق خصوصیہ درجہ  
کمالہ ایصال ایدلملی؛ و زراعت و صنایعک اصلاح و تمایلی ایچون  
باشلانان تشبیلرہ صوکرہ درجہ کرسی ویرملی۔

دردنجی دورہ نہایت تزیاید نفوس ایچون تدابیر صحیہ توسل  
اولونورد۔ بو تدابیر صحیہ ایسہ آنجق احوال اقتصادیہ اصلاح او۔  
لوندقدن صوکرہ قابل تطبیق اولاییلیر۔ بونریایلدقدن صوکرہ بو  
کون باشلامش اولان تنسیق مسکوکات مسئلہ سی صورت قطعیدہ  
حل و تسوہ ایدلملی۔ زراعتک موجود اولان وسائط غذائیہ و  
ایشجیلرہ کوردہ وقوع بولماسنہ نظارت ایدلملیر۔

بالطبع بو سطرلر مطلوب اولان سیستک آنجق خطوط  
اساسیہ سی احتوا ایدرد۔ مجموعہک حجی غیر مساعد اولدیفندن بو  
صورت تنظیمک اسباب موجبہ سنک ایضاحنہ کیریشمہ جک۔ بوکا  
متعلق اولان لابعد مفردات و تفرعات ایلہ اوافق تفک تعدیلات آنجق  
بالآخرہ ایستایستیقارک ارشادیلہ تعین اولوناییلہ جکدر۔ آنجق بو

اوج یوزہ قدر چقارمقدہ اولدیغندن «بویار» لک اسارتندن قور-  
تولان کویولر مختلرک اسارت اقتصادیه سی آلتہ کیرمش ایدی.  
(۱۸۹۹) ایستاتیسقیقه نظراً رومانیا اهلینک یوزده یالکز  
اون یدلیسی شهر وقصبلرده و قصوری کویلرده اقامت ایتکده  
و شهر وقصبلرده اقامت ایدنلرک اکثری ده یا اصحاب اراضیدن  
یا خود جوارده کی جیفقلمکرده آ، چوق بر علاقه سی اولان  
کیمه لردن ترک ایلکده بولدیغه نظراً نفوس عمومیه سندن  
یوزده طقسانسک مسلك و مدار معیشتی جیفقلمک اولان بر  
ملکتهده بو حالک نه بویوک بر اهمیتی حائز اولاجنی ادنا ملاحظه  
ایله آکلایلیر .

قالدیک بو جیفقنی خلقسک ینہ مذکور ایستاتیسقیقه نظراً  
یوزده (۷۸) ی او قویوب یازمقدن محروم اولدیغندن دردلرینک دواسی  
کندی کندیلرینه و قولایلقه بولامالری پک طیبیدر . بواسباب  
نه ایچون همان بوتون «اهالی باقهلری» نک مکتب معلملری و بعض  
یرده پایاسلر طرفدن اجرا ایدیلن تشویقات و دلائلر ایله و صرف  
اونلرک تشبث شخصیلری اثری اولارق وجود بولدیغنی ایضاح  
ایدز . کوی مکتب معلملری بو فکر اشتراکی او قودلری کتا-  
بلردن و بالخاصه «ترا سبلوایا» ده کی رفیقارینه اجرا ایتدکاری  
زیارلردن کتیر مشلردی . او وقتکی تجارت قانوننده موجود اشکل  
اشتراکدن «قوئو براتیف» طرزینہ ک ملام کان «قوللکتیف  
شرکتلر» اساسی اولغله یکی تأسس ایدن اهالی باقهلری هب او  
طرزده تشکیل ایدلش ایسهده بونک غیر کافی اولدیغنی حکومته  
ده آکلایلیغندن و زراعت سلوک کبی قانلری نمن مراجعه  
جیلردن تخلیصه خدمت پک مبرم و ضروری کورولدیکنندن  
۸۸۰ . تاریخده قانون تجارت ایتالیا قانون تجارتندن مقتبس بعض  
مواد علاوه سیه قوئو براتیفلرک تشکیل و اداره لری برقات دها  
تسهیل ایدلشدز .

بو تعدیلات قانونیه نتیجه سی اولارق «اهالی باقهلری» یاواش  
یاواش جوغالغله باشلامش ایسهده اهلینک جهلی و متبششارک  
عجملکنه اضماع ایدن عمومی وشدید بر قونترولک عدم موجو-  
دی مأمول و منتظر اولان فوائدک تماماً حصول بولماسنه مانع  
اولشدز . معافیه قوئو براتیفلرک عددی کتدکجه آرتقده و بوکا  
هم یالکز بویوک اصحاب اراضینک زبونی اولان کوجوک زراع  
و کویولر اشتراک ایتکده اولدقلردن ملککت محافل عالمی بوندن  
قوشقولانمغه و کیت کیده ایشک سوسیالیست بر نلک آلماسندن  
قودقغه باشلامشدر . بو قورقو سوقله معارف نظارنی مکتب  
معلملرینک بوکی ایشارله توغل ایلملرنی شدله منع ایدوب امره  
مخالفت ایدنلری ده طرد ایتک صورتله جزالاندیردیغندن نو-  
ئو براتیفلرک کتکتری دورمش و حتی عددرلی کوندن کونه آزالغله  
باشلامشدر .

دوره متأخردهده تطبیق اولونابله جک بر جوق ایشلر دها اولدن  
تجربه صورتله یالکز بعض ولایتلرده تطبیق اولونابیلر . بوجهته  
صورت مخصوصهده اهمیت و برلمیدر . خطوط اساسیه داره سنده  
ایضاح اولان بوسیتم شرقت اقسام سارهنده پایاسلر تجریه لردن  
استخراج اولومشدر . تورکیه اوکا توفیق حرکت ایدرسه باشقه  
برلرده موجب ندامت اولمش اولان بر جوق آچی تجارتدن  
قورتولمش اولاجقدر . شوراسی ده علاوه ایتلدرکه بوسیتمک  
تطبیقی حکومت عثمانیه ایچون برنجی زمانلرده آز مصادری موجب  
اولاجقدر . بولان تعقیب اولونورسه تورکیه اقتصاداً آز مدت  
ظرفنده قوتله جک یالکز کندیلی ایچون دکل آلمانیا ایچون ده شایان  
منونیت اولابله جک بر درجه کاله واصل اولاجقدر . تورکیه و  
آلمانیا بکونکی دشمنلری دها بکوندن بوقوتدن قورقورلر .

### رومانیاده اهالی اخضر عوام باقهلری

— ۱ —

### معارفات عمومی

#### اسماعیل رفقی

زراعت باقلمی مدیر عمومی معاوی

رومانیاده ایلک قوئو براتیف شرکتی روسیه حدودینہ قریب  
«چیره» ناحیه سنده (۱۸۷۴) تاریخده تشکیل ایتشدز . تاریخ  
مذکور رومانیا قوئو براتیفلری ایچون مبدا اعتبار اولونابیلر .  
فقط «رافیه زن» اصوله یعنی مسئولیت غیر محدوده اساسنه توفیقاً  
تأسس اولان بوشرکت یالکز اوج سنہ قدر دوام ایدیه یلشدز .  
ایرتسی سنہ دوت یرده بردن قوئو براتیفلر تأسس اولومش و آرتق  
عددرلی سنہ سنہ یه تزایدہ باشلامشدر .

تأسس ایدن بوشرکتلر هان کاملاً کویلونک محتاج اولدیغنی  
تقودی تدارک مقصدینہ معطوف و بناء علیه اعتبار شرکتلری  
ایدی . بونلره «اهالی باقلمی» نامی ویرلشدز . او تاریخلرده کوی-  
چوک زراعت اقراضات اجراسی ایچون هنوز هیچ بر مؤسسه  
موجود ده کل ایدی . دیگر مقاله ده ذکر اولوندیغنی وجهه (۱۸۸۱)  
تاریخده قانون مخصوص ایل تشکیل اولونان «اعتبار زراعی صندوق»  
هر نه قدر برایی سنہ سوکره ۲۵ — ۳۰ میلیون فرانک قدر  
اقراضات اجراسیه زراعت احتیاجاتی قیماً تسویه ایلک باشلا-  
مش ایسهده تاریخ مذکورده کی زراع عددینہ و بونلرک زرع  
ایتدکاری اراضی وسعته نظراً «رومانیا» زراعتک محتاج اولدیغنی  
[Crédit mobilier] یوز میلیون فرانک تجاوز اولدیغندن آره-  
ده کی فرقی یشه مختلرک املا ایتکده ایدی . بوصف منحوس  
کویلو به اقراض ایتدکی باده نک فاضی بر جوق شیطانی ترتیبات  
ایله یوزده یوز و حتی موسیو «انسقو» نک افاده سنہ نظراً یوزده